

102318

AVSKRITF AV
DAGBOKA
TIL
AMUND ENGER
I./NORGE
I
UNGARN-POLEN

Må ikke kopieres videre.

- 03.11.44 : I Aarhus i 7 dagers opphold, levde meget bra.
- 09.11.44 : Reist over skagerak, pent vær. Lørdags formiddag ankomst oslo. Gikk på badet hjemme til middag.
- 11.11.44 : Meldte meg på Erzatsen med en Urlaub til 25.11.44; Hadde noen hyggelige og rolige uker, den 25 ingen båt. Må vente intil videre på båt. Janemor(?) kom til byen sammen.
- 15.12.44 : 6 dager reist søndag's morgen til moss, om kvelden en snartur til oslo igjen. Mandags kveld reist fra moss, neste dag ankomst Fredrikshavn, neste dag videre til Flensburg om morgenen.
- 17.12.44 : Berlin om kvelden. Var hos Germanische Leitstelle, ingen overflyttelse til Ski.Jäger.Batl. Til Potsdam, herav Haraldsen overtok 40 julepakker for Batl. Sammen med Vego fra Horten. Med meget besvær frem til Hammerstein. Batl reist i innsats. 1 dags opphold reist videre, sne og kaldt.
- 21.12.44 : Ankomst Modlin, om kvelden fram til trosset Okunin. Reist fram til skyttergrava neste dag 22.12.44.
- 24.12.44 : JULAFTEN 1944.
Mange ekstra tildelinger, så vi levde meget bra, aften forløp uten noe bråk ifra Ivan.
- 25.12.44 : Russera angriper, mange falne, Løytn Østvig fra oslo. Kom heldig igjennom den første store ildgivning.
- 29.12.44 : Overlater stillingene til Wehrmacht.
Reiste morgens til Modlin lasset inn i godsvogner mål ukjent.
- 01.01.45 : Nyttårsaften feira i vogna foran Breslau, Wien forbi inn i Slovakai, Pressburg.
- 02.01.45 : Utlessa i Kormoren, reist videre i volkswagen vår 3 mann til Tarjan (Ungarn). Her spiste og drakk vi av hjertens lyst, russera rømt for noen timer siden. De andre sover, har nettop badet. Alarm angrepet begynner for alvor, dag og natt ute. Våknet den første natten under et par tommer sne. Utsatt mye av Ivans flyvere. Batl temmelig små utfall i forhold til terreng vinning.
- 06.01.45 : Inntog i " Heggy " ved Biske 28 km ifra Budapest. Her opplevde vi et slakteri uten like, hele Batl trengt sammen på tomten til slottet. Her hagla det med 7000-8000 granater hver dag (granatkaster). Første dagen såret 150 mann, Janssen såret, Baastad overarm, Vego såret og Jakobsen. Vi Fernsp var i et hus og jeg stekte flesk, det suste en tenner fra en granat tvers igjennom taket traff Metzel i skulderen, hele panna full av kalk. En granat igjennom veggen. Vi skulle trekke oss vekk, kom på gårdsplassen 3 granater. Alle Fernsp såret unntagen Krede og meg, av 13-2 tilbake. De neste dagene et helvete hele dagen granater, inneslutta på 3 sider. Batl blir dag for dag mindre. Vogna me fikk en fulltøffer, mista mange saker. Etter 7 dager trakk vi oss tilbake 2 km. Wehrm avløste oss.

- 12.01.45 : Reiste til Tarjan igjen, med resten av Batl.
- 15.01.45 : Reist til Vestprem en tur på 200 km, frøs fryktelig. Kjørte selv noen timer.
- 18.01.45 : Angrep ved Stuhweissenburg, ble avvist, mista 2 funkere, PAK fulltreffet. Neste dag eksersis 2 km bak fronten i høy sne.
- 19.01.45 : Angrep slottet Pettend, russera store tap da vi tok dem i flanken.
- 27.01.45 : Russera angriper 0200 uhr, ble kasta tilbake - motangrep. Ble liggende foran en T-34 i sneen, ble heldigvis ikke sett. Våre panser store resultater over 80 panser i 3 dagen ødelagt. Kp i dorfen ble tilintetgjort. Vi holder stand. Ivan angriper hver natt. Huset blir dag for dag mer ødelagt. Russera kjører rundt husveggen, Krede knekker en med Panserfaust. Mølle forlater huset da vi ikke hadde mer ammo, måtte også la bilen i stikken da innkjørselen var sperret pga murblokker fra huset. 3 volkevogner + et 30 kw sender. Redda meg i siste øyeblikk da jeg lå alene i drivhuset og hørte ingen ting fom(?) avsettningen. Tok en panser, kom for nær huset, ropte jeg på panserfaust, men ingen ting kom. Gikk for å se etter, fant hele huset tomt. I rommet vårt fant jeg ikke melde-taska igjen. Måtte forlate det hele uten taska, da Ivan stod utenfor vinduet. Mista lommeboka med passet, 150 RM, 60 kr og ellers mange verdifulle ting. 100 meter lenger bak i stallen traff jeg de andre igjen. Sammen med Sem løp vi da ut på jordet, hadde nemlig 2 km åpent jordet for å komme i dekning. Måtte underveis på wc, da jeg uka lang har hatt magekatarr med diare. Samtidig slo en granat noen meter vekk, slapp her også heldig bort. Kdrfahrerer Kirnecker kom med v-vagen, den eneste bilen som kom ut. Fikk sitte på med ham. Underveis ildoverfall av Ivan. Skyter magasinet på min russ mp tomt mens vi kjørte i 70-80 km. Snart i sikkerhet og oppsøkte trosset, fikk en god dramm og ble temmelig pussa, da vi ikke hadde spist på 3 dager. Om kvelden angrep Totenkopf med et helt Rgt, men klarte ikke å ta Pettend tilbake. Selv om vi var bare 35 mann til å forsvare hele greia. Her falt Ustuf Rossnæs og Ofu Storm ble igjen hos Ivan på Tvb sin. I "Schwartz Kor" fikk vi hele første side med meget rosende ord, og den norske panzer dakter ble nevnt som en ekte viking. Kdr Vogt fernichte 3 panzer, i alt 8 med nærkamp.
- 30.01.45 : Reiste nu til Agra, hadde en dags ro med flyangrep. Christinani(?) hjem trass i brudd.
- 01.02.45 : Tilbake til "Schwagels". Neste morning angrep russera som stod like utenfor byen. Gjorde stormangrep og jagde russera ut av stillingene. Tok i bytte en "Kettenkrad" og en "Steier" og en lastebil med 5-6 høner og en gris på. Stekte etter angrepet og koste oss verre. Måtte noen timer etterpå befri I Batl "Danmark" som var inneslutta. Vi satt på 3 panzer og på tilbakeveien kjørte vi igjennom Ivan's stillinger uten at det skjedde noen ting. Ivan ropte "Stoj" men han kunne ikke skjelne oss tross alt i mørket. Det var Vogts galskap. Btl. Nach-Staffel sendt tilbake til trosset med bilene. Kjørte byttet "Studebakeren" 3 aksler. Undervis gikk

den bakre akselen fra hverandre. Måtte losse de fire falne av og sprengte bilen. Reiste nå til Vespren over Plattense (Balaton), derfra til Jeno hvor trosset lå. Her lå vi i 3-4 dager.

- 08.02.45 : Til Berhida, nå våres det for alvor. Reiste til Vespren på lasarett for maven. Var her ca 10, og hadde en sultekur som aldri før.
- 12.02.45 : Tilbake til Berhida.
- 15.02.45 : Reiste til Urkut for nyoppstilling. Her ble vi innkvartert Johnsen og jeg i et hus alene. Levde her bra til rekruttene kom. Fikk 3 gutter til utdanning. Ble her også utmerket med jernkorset av 2 kl, Sem også. Vogt reiste fra Batl. Sendte en hilsen hjem på lydbånd igjennom Jerdem som var Kriegsberichter.
- 15.03.45 : Med Batl i innsats igjen gikk vi i stilling i nærheten av Inota.
- 18.03.45 : Sendt i motangrep til Stuhweissenburg på høyden der. Her ble vi kastet tilbake med all stukane(?). Dette var også begynnelsen til tilbaketog i Ungarn. Den nye Btl ble opprevet da folka var for lite trene og utdanna.
- 19.03.45 : Over høyden ved Stour(?) ble Krede såret.
- 20.03.45 : I stilling ved bensinfabrikk ved Varpalota. Her var vi utsatt for angrep dag og natt. Stalinorgel og alle ting. Her tok jeg bland annet 2 radioer (6 rør's). Etter dette kom vi aldri mer til noe. Dag for dag ble vi trengt tilbake.
- 30.03.45 : Passerte den Tyske grense am 30.3. Im Deutsche Kaltenbrunn, den første tyske dorfen vi overnattet i. Det er rart og være på Tysk jord igjen, ble vennelig mottatt over alt. Monterte opp radioen og sovnet i låven til langt på natt. Epler i massevis.
- 03.04.45 : De andre reiste herfra, frem til " Helliggen Kreuz " igjen. Hvor de inntok forsvaret av Rollbahnen. Jeg reiste til trosset, da jeg ikke var helt frisk - hodepine og feber. Ved trosset bygde jeg om den ene " Studer'n " til Funkwagen.
- 08.04.45 : Fram til fronten igjen. Vi ble kasta ut av " Heilligen Kreuz " tre ganger, men tok bestandig det hele(?) tilbake. Kp er nu fryktelig svake, 10-15 mann. Og Btl 2 MG l brukbart.
- 11.04.45 : Trakk oss tilbake til " Rudensdorf " for en natt. Neste dag til " Stein " ved " Fyrstefeld " hvor russera var brutt igjennom. Kasta de tilbake i første omgang, men siden ble det ubehageligere. De på høyden vi i dalen her falt de to siste fåtallige(?) nordmenn - Syversen og Vesta. For med Sem og meg er det vist ingen kule støpt. Vi var nu de eneste nordmenn foran. Om søndag tok jeg meg en liten ferietur i et hus som lå midt i HKL. Her henta jeg meg 10 egg, 20 kg epler fra kjelleren og lagde meg pannekaker i kjøkkenet, mens utenfor, mens kulene sang i veggen utenfor. Er blitt temmelig likeglad nå. Det er mye nattangreper, og ingen ro tar hardt på. Etter 5-6 dager trakk vi oss tilbake. Hele avsnittet ble trukket 50 km tilbake. Kom til " St. Kinol " her fikk jeg julepakke av Annemor og brev fra Annemor(?).

og mor.

- 20.04.45 : Den siste post lå her 3 dager, reiste da til " Reigesburg(?) " en natt til Altmark bei " Peltbach ". Her jagde vi russera ut igjen og fikk derefter noen noen rolige dager med steking og brasering i eplegrøt og potetpuffer.
- 30.04.45 : Reiste til " Bristenfeld(?) ". Lå her på hotellet sammen med Sem og Steiger(?), hadde radioene og koste oss verre, men desverre vi ser at nu er det slutt med hele greia. Fikk nye gutter og utdannelsen begynner med gutta ennu engang.
- 07.05.45 : Ble sendt i stilling ved " Gleisdorf " som avslutning på denne krigen. Lå ut ledninger og holdt et sirkus som avslutning. Om søndagen da jeg gikk igjennom stillingen var alle gutta allerede borte. De viste allerede at om 24.00 den 8-9 skulle krigen innstilles. Og for å ikke komme for sent pigga de trolig av. Vi måtte bli med Kdr til ca 11-23 uhr, men da var russera allerede i dorfen så vi kjørte ut i siste liten over noen gårdsveier da vi var inneslutta på 3 sider. Var på et hengende hår at vi klarte å komme ut og på ordentlig vei. Måtte utenom " Graz " da russera allerede var der. " Kur(?) " passerte vi 3 om natta, men bra vær ? ennu.
- 09.05.45 : Første fredsdag. Et sørgelig syn alt i vill flukt ifra Ivan. Alle veier verstopf, biler og hester så langt øye når. Kom den 9 om kvelden til " St. Linshard(?) " som idag ble bomba av Tito, mange døde.
- 10.05.45 : Kom til kort foran " Judesheim(?) " , panikk russera kommer. Alt gjør helomvending, lar alt stå. Vi organiserer 4 kasser med hermetikk, fisk og kjøtt. Vi har 10 mann på vogna, de rester av Btl " Norge " ha ha. Tilbake til " Reichenfelds " hvor vi lå i 3 dager. Eng(?). forsøker å forhandle med russera for kolonne-transport av oss, men ? måtte reise med wehrmacht om " Klagenfurth ". Underveis ble vi overfalt av Tito fratatt alle våpen, lot radioen falle da vi skulle levere den til banditten, så av den fikk de ikke mye glede. Ved " Klagenfurth " løste vi oss fra kolonnen og ble røva av Eng. Tok klokken våre og mer av utmerkelsene. Det første inntrykket av englendera.
- 15.05.45 : Ca 40 km fra " Klagenfurth " ble vi tatt til fange, ble putta i en samleleir og måtte la bilen stå.

FANGENSKAPET BEGYNNER

- I " St. Deit(?) " lå vi i 3 dager. Og herfra marsjerte vi 12 km i solsteiken. Var så dum og lot mange ting ligge bland annet frakken, da ingen tenkte seg muligheten av at vi skulle sitte i månedsvi i fangenskapet. Herifra ble vi fraktet tilbake til " Klagenfurth ", lå på en tomt i leiren i ca 8 dager, uten noe mat ifra Engl. Spiste om morgenen 1 box fisk, middag 1 box kjøtt ikke en smule brød.
- 25.05.45 : Reiste med lastebil over " Hillach(?) " over " Hallein " grense til " Udine(?) ". Her lå vi en natt, underveis traff en jødedivisjon som bombarderte oss med steiner. Fikk en stein i brystet, størelse murstein, mange hardt såra.
- 26.05.45 : Fra " Udine(?) " over Posletta til " Rimini(?) ". Her lå vi 11.000 mann i leiren. Fikk her forpleining av

Englenderne. 10 kjeks og 1 L suppe pr dag elendig mat. Her lå vi på et jorde under åpen himmel. Traff her 7 andre nordmenn. Ustuf Olsen, Lund, Wilsgård, Haaland, Skants og Ustuf Granas (Einar) Drammen.

- 01.06.45 : Reist til " Ancara(?) " en marsj på ca 30 km på tom mage. Resten med bane, fremme i " Ancara(?) " om kvelden, helt ferdig. Denne leiren lå i skråning med utsikt av " Adria(?) " et syn som man ikke så lett glemmer. Lå 5 mann i de små teltene. Om dagen uhyggelig varmt, mat 20 kjeks, 200 gr soya + 1 L suppe hver dag. Det går rykte om at vi skal til Afrika eller Amerika. Tuxen-Bø(?) innesperra i bunker da han skulle forsøke og komme til rapport til den Eng kdr.
- 15.06.45 : Reist til " Toronto " som eneste nordmann, sammen med en danske (Alfang). 1½ dag underveis bra med mat, ikke brød men bare kjeks.
- 17.06.45 : Her kom vi i en ordentlig fange-camp 10 ? med hver 100 mann. Lå her på en nedlagt flyplass, rundt omkring mange camps. Vårt nr POW 215, kom siden over til POW 5, en leir for utlendinger. Her lå Dansker, Finner, Hollendere, Belgiere, Luxemburgere, Østerikere, Polakker, Russere, Estland, Rumenerne, Tsjekkerne, Ungarere, Jugoslavere, Bulgarere, alt i alt ca 20 nasjoner. Så her var det et liv, kranling og slåssing dag og natt. Her lå vi til å begynne med i små telt, en dag kom det en riktig flodbølge så hele leiren lå under vann. Sakene våre fløt rundt omkring, noen timer etter solskinn og neste dag alt i orden igjen. En trist omgivelse her og for en varme 70 grader celsius i sola. Det var slik at man ikke kunne gå barbert da man forbrandt fotsålene. Mat : morgens 1 L Te 6 kjeks. Middag : 1 L ertesuppe, Aftens : 150 gramm brød, 110 gramm soya, hver annen dag to ganger i uka melkesuppe. Tross alt sulten dag og natt. Hadde også en utmarsj da det skulle springes, det var en dødsmarsj tre mann fikk hjerteslag og døde, ellers besvimte folk som fluer. Vi led så av tørsten slik at mange kastet seg over råttent vann og drakk av velbehag. Mange syke etterpå.
- 01.10.45 : Den norske Løytn Halvorsen tok oss i forhør og erklærte oss som norske statsborgere igjen, ha ha.
- 09.10.45 : Avreise fra " Toronto " til " Rimini(?) " sammen med dansker, hollendere, belgiere, lichtensteinere og luxemburgere.
- 12.10.45 : Morgens i " Rimini " . Reist til leiren utenfor byen neste morgen. Neste morgen reist videre.
- 13.10.45 : Mål " Klagenfurth " reisen gikk meget langsomt over " Verona " .
- 15.10.45 : Ukene(?) etter 11 hendte togulykke 3 englendere mistet livet. Det begynte å brenne i godsvogna deres, sprang ut i 50-60 km fart. Kom ikke til " Klagenfurth "
- 17.10.45 : Over " Villach(?) " i nærheten av " Salzburg ", sovnet.
- 19.10.45 : Reist over " Innsbruck " " Wilhelmshaven " (Bodinsjøen) Fransk sone. De tok ifra oss EK og alt hva et hakekors besatte.
- 22.10.45 : I " Kork(?) " 8 km ifra " Strassenburg ", avluset og badet.

Herlig etter uker i en godsvogn, 35 mann i en vogn så det var som et helvete, men hver dag nærmere Norge.

- 23.10.45 : Over " Strasburg " mot " Luxemburg " . Her hadde de innkalt hele hæren vest for oss, 300 mann for på hver vogn 5 mann bevoktning og utenfor.
- 28.10.45 : Underveis passerte den Belgiske grense i " Anrü(?) " 1 bord 35 mann på hele transporten, gutta elendig. I " Moris(?) " ble Belg(ierne) lessa ut. Neste dag over " Bryssel ", og om kvelden passerte den Hollandske grense. I " Eindhoven " kl. 22-24. Her lå vi ? vente og ble utsatt for noen Hollandske banditter, wehrmacht. De stjal klokke og gifteringer i mengder.
- 23.11.45 : Reist til " Maastricht " med biler over den Belgiske grense igjen. I bilen(?) GM lå vi i et gammelt kloster uten ovn og vinduer i kapellet på sementgulvet. Tok fra meg 225 RM + soldboka. Ble sagt at vi skulle reise snart videre, men med det ble det ingen ting. Smuglet ut brev til konsulen, men ikke noe svar. 400 gr brød og 1 liter middag, men for engangsskyld poteter, noe som vi ikke har smakt på 5 mnd, 200 gr smør.
- 13.12.45 : Overflyttet til " Fort Erphönis(?) den Helden(?) ", reist over " Eindhoven, Utrecht og Amsterdam " ca 15 km(?). Her er et straffelager for SS-folk, må hilse på postene og et sirkus med oss nordmenn og dansker. Julaften ingen ekstra tildeling, likeledes nyttårs-aften.
- 10.01.46 : Straffeeksersis da vi hadde brent opp noen bord. Vi nekta og de truer med innesperring og avkortelse av maten, men nordmennene og danskene lot seg ikke så lett kùe. Alt gikk bra. Brev ifra generalkonsulen i " Rotterdam ", spurte om personalia, sendt omgående svar. Skal nå vente på båt til Norge. På loftet som vi nå ligger er det kalt, ute er det vind og -7 til -8 grader.
- 20.01.46 : Skrev til Annemor, den 19 forrige mnd til mor. Danske ukeblader for første gang leste noe dansk.
- 07.02.46 : Danskene svar på 3 brev sent 22.01. Hittil er 4 mann fra rommet(?) vårt rømt. Om dagen frost. Kan se de løper i skogen utenfor piggtråden. Har nå endelig fått noe tillegg i kosten. Veide meg den 1.1.46 65 kg. Det året som jeg reiste fra Norge. ? ? 1.6 - 1.2 gått ned 3 kg. Høyde 185 58 kg, ? 65 kg. Veide i Norge 94 kg. Skant truet med 10 dagers buret, pga de imotsigelser han gjorde mot en vaktpost.
- 12.02.46 : Brev hjem.
- 16.02.46 : Jon fått brev sent fra Norge, 13.2 ? 21.12.45 etter hva vi kan se temmelig bra hjemme.
- 20.02.46 : Besøk av den norske konsul fra " Rotterdam ".
- 21.02.46 : ? brev ferdig med et sigarett munnstykke.
- 24.02.46 : Brev hjem.
- 27.02.46 : Kort hjem. Brev fra justisministeren, hvorfor blir vi fastholdt. Hvem har gitt beskjed om når ? .
- 28.02.46 : Brev hjemmenfra.
- 01.03.46 : Ble stilt foran det valg, bunker eller arbeidet. Gått i bunker, kun 1 natt.

- 02.03.46 : Snefok og kalt, fryser hele dagen som en hund.
- 05.03.46 : Tatt fingeravtrykk for JOD(?) hele banden. Ute forbanna kalt. Ute arbeider folkene i sandaler uten strømmer i vind og sne. Det demokratiske Holland har vi tilbrakt 62 dager i denne såkalte leiren. Skriver hjem kort. 6.3.
- 14.03.46 : Ut av bunkeren, brev sent.
- 15.03.46 : Hjem til " Hoofgeberde(?) ".
- 16.03.46 : Flyttet til " Boomfriene(?) ". Ligger nå i en stor underjordisk bunker, begynte nå å arbeide på sigarettfabrikken, fått norske aviser.
- 01.04.46 : I går spilt hardball(?). Nydelig vårvær. Kjøpt MG taske fra verkstedet.
- 13.04.46 : Konsulen her for 3 gang, brev hjemmenfra.
- 15.04.46 : Pakke hjemmenfra.
- 24.04.46 : Brev hjem.
- 20.05.46 : Konsulen her igjen, brev av 24.4 ikke sendt hjem.
- 21.05.46 : Brev hjem.
- 14.07.46 : Reist fra den " Helden(?) " til " Harbingen(?) "
- 22.11.46 : Ringt hjem.